

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง การประกาศกำหนดตำราการแพทย์แผนไทยของชาติและตำรับยาแผนไทยของชาติ
(ฉบับที่ ๑๔)
พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่เป็นการสมควรประกาศกำหนดให้ตำราการแพทย์แผนไทยและตำรับยาแผนไทย เพื่อการคุ้มครองให้เป็นตำราการแพทย์แผนไทยของชาติและตำรับยาแผนไทยของชาติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ตำราการแพทย์แผนไทย ตามบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศฉบับนี้ เป็นตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ

ข้อ ๒ ให้ตำรับยาแผนไทย ในตำราการแพทย์แผนไทย ตามข้อ ๑ เป็นตำรับยาแผนไทยของชาติ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ปิยะสกล สกลสัตยาทร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

บัญชีรายชื่อตำราการแพทย์แผนไทยและตำรับยาแผนไทย
ที่ประกาศกำหนดให้เป็นตำราการแพทย์แผนไทยของชาติและตำรับยาแผนไทยของชาติ
แนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง การประกาศกำหนดตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ
และตำรับยาแผนไทยของชาติ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. ชื่อเอกสาร คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ ขุนโสภิตบรรณลักษณ์ (อำพัน กิตติขจร) เล่ม ๑ ประกอบด้วย ๗ คัมภีร์ ๔๗๓ ตำรับ ดังนี้

- ๑.๑ คัมภีร์สรรพคุณ ว่าด้วยสรรพคุณยาที่รวมกันเป็นหมู่ ว่าด้วยสรรพคุณยาที่รวมกันเป็นคณะ ว่าด้วยสรรพคุณกระสายยา สรรพคุณยาแก้ไข้ทรพิษ จำนวน ๑๔๓ ตำรับ
- ๑.๒ คัมภีร์โรคนิทาน ว่าด้วยธาตุแตก จำนวน ๑๐๕ ตำรับ
- ๑.๓ คัมภีร์ธาตุวิงศ์ ว่าด้วยเตโชธาตุพิการ วาโยธาตุพิการหรือแตก อาโปธาตุ ๑๒ พิการหรือแตก ปถวีธาตุ (ธาตุดิน) พิการ จำนวน ๑๑๐ ตำรับ
- ๑.๔ คัมภีร์ธาตุวิวรรณ จะกล่าวในเรื่องราวพระคัมภีร์ สืบไว้ในธาตุตรี จนถึงที่ศูนย์กัลป์ปา จำนวน ๘๖ ตำรับ
- ๑.๕ คัมภีร์ธาตุบรรจบ ว่าด้วยอุจจาระธาตุ ๔ ประการ จำนวน ๑๗ ตำรับ
- ๑.๖ คัมภีร์ว่าด้วยอุจจาระธาตุ จำนวน ๙ ตำรับ
- ๑.๗ ว่าด้วยคัมภีร์ใช้ตักศิลา จำนวน ๓ ตำรับ

๒. ชื่อเอกสาร คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ ขุนโสภิตบรรณลักษณ์ (อำพัน กิตติขจร) เล่ม ๒ ประกอบด้วย ๑๔ คัมภีร์ ๗๖๙ ตำรับ ดังนี้

- ๒.๑ คัมภีร์ปฐมจินดารักษ์ ๑ บริเฉท ๑-๒ ว่าด้วยปฐิสถิ ว่าด้วยคัมภีร์วาระกำเนิด กรรมรักษา กรรมวิปลาศ กรรมปริณทล ว่าด้วยยารักษากุมาร จำนวน ๑๑๕ ตำรับ
- ๒.๒ คัมภีร์ปฐมจินดารักษ์ ๑ บริเฉท ๓ ว่าด้วยกุมารคลอดและการฝังรก จำนวน ๑ ตำรับ
- ๒.๓ คัมภีร์ปฐมจินดารักษ์ ๑ บริเฉท ๔ ว่าด้วยสังโยชน์ ลักษณะสตรีดีและชั่ว น้ำนมดีและชั่ว จำนวน ๒๖ ตำรับ
- ๒.๔ คัมภีร์ปฐมจินดารักษ์ ๒ บริเฉท ๑ ว่าด้วยรูปสตรีและรูปกุมาร ว่าด้วยปักชี ว่าด้วยลักษณะน้ำนมโทษ ว่าด้วยซางและหละต่างๆ จำนวน ๒๑๕ ตำรับ
- ๒.๕ คัมภีร์ปฐมจินดารักษ์ ๓ บริเฉท ๑ ว่าด้วยประเภทซาง แม่ซื้อ สะพันหละ ประจำซาง ๗ วัน จำนวน ๒๔ ตำรับ
- ๒.๖ คัมภีร์ปฐมจินดารักษ์ ๓ บริเฉท ๓ ว่าด้วยลักษณะกุมารเกิดวันอังคาร เป็นลักษณะแห่งซางแดงเป็นเจ้าเรือน ซางระแหนเป็นซางจร หละซื้ออุทัยกาล ละอองซื้อแก้วมรกต ลมซื้ออุทรวาด จำนวน ๓๐ ตำรับ
- ๒.๗ คัมภีร์ปฐมจินดารักษ์ ๓ บริเฉท ๔ ว่าด้วยกุมารเกิดวันพุธ ซางสะกอกเป็นเจ้าเรือน ซางกระด้างเป็นซางจร หละเนรกันถิ และเนรเพลิง ละอองแสงเพลิง ลมสุนทรวาด ประจำซางสะกอก จำนวน ๑๖ ตำรับ
- ๒.๘ คัมภีร์ปฐมจินดารักษ์ ๓ บริเฉท ๕ ว่าด้วยกุมารเกิดวันพฤหัสบดี เป็นกำเนิด ซางโค เป็นซางเจ้าเรือน ซางข้าวเปลือกเป็นซางจร หละนิลภาพ ละอองมหาเมฆ ลมหัดคินี ประจำซางโค จำนวน ๒๑ ตำรับ

๒.๙ คัมภีร์ปฐุมจินดาร์ผูก ๓ บริเณท ๖ ว่าด้วยกุมารและกุมารีเกิดวันศุกร์ ชางข้างเป็นเจ้าเรือน มีหละแสงพระจันทร์ กับลมอริต จำนวน ๑๖ ตำรับ

๒.๑๐ คัมภีร์ปฐุมจินดาร์ผูก ๓ บริเณท ๗ ว่าด้วยกุมารกุมารีเกิดวันเสาร์ เป็นกำเนิดชางโจร เป็นเจ้าเรือน ชางนางรีนเป็นชาง จากหละมหานิลกาฬ ละอองเปลวไฟฟ้าและละอองทับทิม ลมกุมภันท์ยักษ์ ลมบาดทะยักษ์ ลมจำปราบ ประจำ จำนวน ๗๗ ตำรับ

๒.๑๑ คัมภีร์ปฐุมจินดาร์ผูก ๕ ว่าด้วยกำหนดชางเจ้าเรือน ชางจรและกิมิชาติ จำนวน ๙๐ ตำรับ

๒.๑๒ คัมภีร์ปฐุมจินดาร์ผูก ๖ ว่าด้วยตานโจร ๗ จำพวก จำนวน ๑๙ ตำรับ

๒.๑๓ ว่าด้วยเหตุเกิดของโลหิตแห่งสตรีและยาแก้โรคโลหิต ตามคัมภีร์โชตรัต จำนวน ๗๔ ตำรับ

๒.๑๔ ว่าด้วยอาการและยาแก้โรคตามคัมภีร์และตำรับอื่นที่แพทย์ใช้อยู่ จำนวน ๔๕ ตำรับ

๓. ชื่อเอกสาร คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ ชุนโสภิตบรรณลักษณ์ (อำพัน กิตติขจร) เล่ม ๓ ประกอบด้วย ๕ คัมภีร์ ๒๙๐ ตำรับ ดังนี้

๓.๑ ว่าด้วยอาการโรคที่เกิดขึ้นเพราะธาตุพิการและยาแก้ (คัมภีร์โรคนิทาน) จำนวน ๑๐๓ ตำรับ

๓.๒ คัมภีร์กะไชย จะกล่าวลักษณะกระษัย (กะไชย) โรค ซึ่งพระอาจารย์ระมวล(ประมวล)ไว้ มีประเภท ๒๖ จำพวก จำนวน ๑๐๒ ตำรับ

๓.๓ คัมภีร์มุขโรค จะกล่าวมุขโรค มักเกิดในลำคอแลปาก ๑๙ ประการ จำนวน ๒๓ ตำรับ

๓.๔ คัมภีร์อุทรโรคและยาแก้ๆ ลักษณะอุทรโรคอันจะบังเกิดขึ้นแก่บุคคลทั้งหลายมีประเภท ๑๘ ประการ จำนวน ๔๑ ตำรับ

๓.๕ คัมภีร์อภัยสันตา ว่าด้วยตาแดงและตาต้อต่างๆ จำนวน ๒๑ ตำรับ